

WSPÓŁPRACA DLA USPRAWNIENIA SYSTEMÓW AGROLEŚNICTWA

Alternatywny model wielopodmiotowej współpracy zastosowany w Dartington

JAK I DLACZEGO

Stosowanie alternatywnych modeli biznesowych dla usprawnienia systemów agroleśnictwa

Większość gospodarstw zajmujących się agroleśnictwem w Wielkiej Brytanii prowadzonych jest przez rolników –właścicieli lub dzierżawców. Jednak wielu z nich nie posiada wystarczającej specjalistycznej wiedzy i czasu na sadzenie i pielęgnowanie drzew, szczególnie gdy zakładają nową działalność. W dodatku, drzewa są inwestycją długoterminową, a niepewność tytułu prawnego do użytkowanej ziemi czy różnice zdań dzierżawców i właścicieli odnośnie formy użytkowania są najczęstszymi czynnikami zniechęcającymi rolników-dzierżawców do zakładania systemów agroleśnictwa.

Posiadłość Dartington Estate w południowo-zachodniej Anglii zajmuje się innowacyjnym agroleśnictwem, w sposób niepraktykowany wcześniej w Wielkiej Brytanii, na podstawie wielopoziomowego porozumienia właściciela ziemi, dzierżawcy oraz trzech posiadaczy pozwoleń-licencji na użytkowanie. To, co w tym niezwykle – i ekscytujące – to fakt, iż prowadząc kilka działalności jednocześnie na uprawianym polu, udało im się ominąć dotychczasowe bariery utrudniające wprowadzenie agroleśnictwa na większą skalę w Wielkiej Brytanii.

19 hektarów pola z systemem agroleśniczym w Dartington Estate, Devon, UK. Harriet Bell, 2018

Czarny bez na polu w systemie rolno-leśnym w Dartington Harriet Bell

JAK SPROSTAĆ WYZWANIU

Wielopoziomowe porozumienie

Old Parsonage Farm to gospodarstwo zajmujące się hodowlą inwentarza w Dartington Estate. W ten sposób rolnicy wykorzystują przestrzeń pomiędzy rzędami drzew w ciągu 7-letniego cyklu płodozmianu pastwiskowo-ornego i rekompensują utratę części gruntów pod rzędami drzew. Inwestycja w uprawę drzew prowadzona jest przez trzy niezależne przedsiębiorstwa (Luscombe Drinks (1600 drzew czarnego bzu), The Apricot Centre (600 drzew jabłoni) i Salthouse & Peppermongers (150 drzew pieprzu syczańskiego)). Przedsiębiorstwa te specjalizują się w uprawie drzew i starają się

sprostać wymaganiom rynkowym wobec oferowanych produktów. Przedsiębiorstwu udzielono licencji na użytkowanie pasów zadrzewień, pozostawiając rolnikom decyzyjność w kwestii zarządzania całym obszarem oraz prawo do pobierania dopłat. Licencjonowanym użytkownikom zapewniono jednocześnie prawo do użytkowania zadrzewionych pasów ziemi przez okres wystarczający do uzyskania zwrotu inwestycji. Właściciel ziemi w Dartington Hall udzielił im gwarancji na kontynuację zezwolenia na użytkowanie gruntów na tych samych zasadach, niezależnie od decyzji/zmiany dzierżawcy.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Słowa kluczowe: współpraca rolników; model biznesowy, dzierżawca, właściciel gruntów

eurafagroforestry.eu/afinet

Kluczową zaletą współpracy wielu partnerów jest połączenie ich wiedzy i umiejętności, co pozwala w rezultacie na stworzenie systemu o większej odporności społecznej i ekonomicznej – każdy zapewnia rynek zbytu dla swoich produktów, a dzięki wzajemnej współpracy partnerzy mogą uzyskać dostęp do nowych rynków; każdy z nich ma możliwość powiększenia swojego zasięgu na rynku.

Nowo obsadzone pole w systemie rolno-leśnym w Dartington Hall Estate. Harriet Bell

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.dartington.org/trust-test-new-multi-agency-agroforestry-model-48-acres>

HARRIET BELL and SALLY WESTAWAY

Dartington Hall Estate

Organic Research Centre

sally.w@organicresearchcentre.com

Edytor treści: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

16 MAJA 2019

Ulotka przygotowana w ramach projektu AFINET. Mimo iż materiał opracowany został na podstawie najlepszych dostępnych informacji, zarówno autor jak i UE w żadnym wypadku nie ponosi odpowiedzialności za poniesione straty, szkody lub obrażenia bezpośrednio bądź pośrednio związane z powyższym raportem

Nauka w praktyce

Z punktu widzenia właściciela ziemi, agroleśnictwo to dobry wybór pozwalający na odbudowę gleby, zwiększenie bioróżnorodności, a także przyczynianie się do ochrony obszaru zalewowego narażonego na lokalne podtopienia. Jednak kilku potencjalnych dzierżawców zniechęciło się do tego typu uprawy – drzewa są drogie, mija wiele lat zanim zainwestowane koszty się zwrócą, a wielu widzi w tym również niepotrzebne marnowanie dobrej jakości gruntów ornych. Podejście oparte na współpracy rolników przyniosło rozwiązanie dla powyższych problemów, oferując połączenie wiedzy i umiejętności różnych ludzi w systemie zyskującym większą odporność społeczną i ekonomiczną.

Potrzeba dużego zaangażowania we współpracę w tego typu przedsięwzięciach. Jedną z lekcji płynących z takiego rozwiązania było znaczenie bliskiej współpracy wszystkich zaangażowanych podmiotów przez cały okres projektu, szczególnie na etapie projektowania systemu, kiedy mogli poznać i przedstawić swoje preferencje, zainteresowania i posiadane umiejętności.

Jednym z głównych wyzwań w momencie zawierania umowy licencyjnej na uprawę drzew było ustalenie optymalnych i sprawiedliwych warunków dla wszystkich zaangażowanych podmiotów – co może być odczuwane bardzo subiektywnie. Uzgodnienia finansowe były szczególnie trudne, ponieważ należało rozważyć – z punktu widzenia głównego dzierżawcy – wpływ na plon upraw, siłę roboczą, kwestie administracyjne, system płatności podstawowej, potencjalny wzrost kosztów pracy na bardziej wymagającym polu – utrzymując to wszystko w równowadze z opłacalnością działalności posiadaczy licencji, poczynionymi inwestycjami i długim okresem ich zwrotu.

Rekompensata dla użytkowników na licencji była również delikatną kwestią ze względu na fakt, iż drzewa zyskują na wartości z czasem, podczas gdy inne inwestycje (budynki gospodarskie itp.) zwykle tracą na wartości, więc tradycyjna metoda amortyzacji kosztów zastosowana do wyliczenia stawki rekompensaty sprawdziła się w tym przypadku jedynie częściowo. W Dartington opracowano własną formułę do wyliczenia rekompensaty wymagającą zatwierdzenia przez właściciela ziemi (Dartington Hall Trust). Na razie jest jeszcze za wcześnie, by stwierdzić czy wszystkie elementy porozumienia są poprawnie opracowane. Nie istnieje również żaden projekt prowadzony na porównywalnych zasadach. Dane dotyczące plonów i kosztów będą opracowywane na późniejszym etapie projektu, ale partnerzy mają nadzieję, że uda się na tej podstawie stworzyć model do wykorzystania w podobnych przypadkach w przyszłości.